

סגולה לשלום

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שלום שְׁכָנָא מְפָרָאָה בִישְׁט ז״ע וכו״א

סגולת הצדיק משטפנשט זי"ע
אבי זי"ע [הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט], **אמר: מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שידבר בליל שישי מזקני הגדול רבי שלום מפראהבישט זי"ע, ואס אין לו סיפור ממונו, שידבר לפחות משולחנותיו הקדושים ומספסלי בית מדרשו.**

שנה ב'

ליל שישי פרשת צו תשפ"ב

גליון 73

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדין קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

תורת שלום

תורת הרה"ק רבי שלום מפראהבישט

היה תמיד בהיכל מלך מלכי המלכים

וכדומה, ונתפעלו האנשים וקנו ציוריו, פעם פגש באחד משרי המלך היושבים תדיר לפני המלך והציע לפניו תמונת המלך והשרים, ולא ידע הצייר שהוא משרי המלוכה, נענה אליו השר 'אינני מתפעל מהתמונה ואיני רוצה לקנותה'. תמה הצייר הלא התמונה נפלאה ביופיה בתיאור חי מהיכל המלך, ענה לו בבת שחוק, הרי אני תדיר במחיצת המלך ואיני צריך לתיאורים וציורים מהנעשה שמה. כן הדבר אתי, סיים רבינו שלום, כי כל הספר עץ חיים מתאר את גודל יקרת היכל המלך מלכי המלכים, ואני הריני בעצמי שם כל הזמן ואיני צריך לזה(2).

"ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה"

(ויקרא ח לה).

פעם ראה זקינו רבי נחום [מטשערנאביל זי"ע, את הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט זי"ע] שהוא מסתובב לפני התפילה אנה ואנה, והיה נראה בעיניו כמי שמבטל זמנו לריק, והוכיח אותו ואמר לו, וכי כך מתכווננים לפני התפילה, בהעברת הזמן לריק, שאלו רבינו שלום וכי מה עלי לעשות, ענה רבי נחום אברך כמותך היה צריך ללמוד דף בספר עץ חיים להארי" זי"ל וכדו(1).

ענה לו רבינו שלום בדרך משל לצייר אחד שהיה מצייר כל מיני ציורים מהיכל המלך איך שיושב המלך ושריו מסביבו

השלמות וצינינים

1. ראה מה שכתב בספרו הקדוש מאור עינים (ליקוטים, ד"ה כנפי יונה) בענין ההכנה לתפלה, וזה לשון קדשו: כשאדם מתחיל להתפלל עיניו הוא בפרוודור, רצה לומר ששם מכין עצמו בכדי שיוכל להכנס לפניו בחצר המלך, והעומד לפני המלך מוראו של מלך עליו מאוד, מה שאין כן קודם בואו למלך אין האימה כל כך, כך האדם מתחיל אין לו יראה, אך הוא מכין עצמו בכדי שיכנס אל המלך, וכשבא אל המלך נופל עליו יראה גדולה. אך יש בחינות הרבה, כי אינו דומה יראת לפני שר כירא מפני המלך, ואין דומה יראת המלך כירא מפני מי שהוא מלך מלכים כמו קיסר על דרך משל. כן בגבהי מרומים יש גבוה מעל גבוה שומר, והאדם יראה תחלה להתקן בפרוודור כדי שיכנס לטרקלין, אך גם בבואו לטרקלין יש כמה בחינות, וידע אדם לפני מי אתה עומד שיש גבוה מעל גבוה, ותמיד יש מעלה שאינה מושגת, והוזה תחלה לפני מלך, ואחר כך בחינות יותר לפני מלך מלכי המלכים שהיא יראה יותר מהיראשונה, וכן תמיד.

וְאָרֵטְ הַשְּׁבִיעַ

עיקר עבודת ה' היא באש מעצמותו יתברך

עיקר עבודת הקודש הפנימית היא רק לבוא לדרגא שאל יקריב קרבן עבודתו לפני השי"ת מקודם באש היראה והאהבה והשמחה שהיא זרה ולא מעצם עצמיותו יתברך, כי אם רק שיהיה האש היראה והאהבה והשמחה יורד מן השמים בלבד מעצם עצמותו יתברך, וכמו שאמר הכתוב (תהלים י ח) "תורת ה' תמימה", שהיא בעצמה "משיבת נפש" וכנ"ל.

ס' גאולתו, ישראל, בשם רבינו הרה"ק מפראהבישט זי"ע

וראה בספר בית אהרן על מסכת אבות (מהגה"ק ראב"ד אטשאקוב זצ"ל, פרק ב משנה א): וכן אמר ק"ק ר' שלום שכנא, שאין לו פנאי להעלים עיניו מקומותו אפילו רגע, וזו מה שאמר הכתוב (איוב לו כה) "כל אדם חזו בו (דייקא) אנוש יביט מרחוק", והבן.

ובענין ההכנה לתפילה אצל רבינו ראוי לציין את הסיפור אשר הובא בכתבי הרה"ח ר' מרדכי אהרן פישמאן ז"ל: פעם אחת כאשר איכלו קורצא בי מלכא וזקני החסידים טענו כנגד רבינו הרה"ק מפראהבישט זי"ע בפני חותנו זקינו הרה"ק [רבי מנחם נחום] מטשערנאביל זי"ע על שמתפלל בשעה תשע ועד אז

רואים אותו ישן, ויאמר להם הרה"ק מטשערנאביל זי"ע שהוא ידבר עמו בזה הענין, ובבוקר אחר שר' נחום גמר תפילתו, התכונן ליכנס לחדר נכדו בשעה שעדיין שכב על מטתו והיה נדמה להם כישן, אך כשפתח הדלת נעמד ולא נכנס החדרה רק נסוג אחרו וסגר הדלת בעדו. שאלוהו החסידים מדוע לא נכנס אל חדרו, ויאמר: איך יכלתי ליכנס ולהפריע לו, בשעה שראיתי את מורי ורבי הבעש"ט הק' זי"ע עומד אצלו מצד אחד, ומו"ר - זקנו - המגיד הגדול ממעורר שיש זי"ע עומד מצד השני ומדברים עמו ברזי דריון.

אחת אצל הרה"ק רבי פנחס מקארעץ באוסטראה על שבת קודש, עם חתן בתו הרה"ק רבי שלום מפראהבישט. ובבואם בערב שבת קודש לביתו לא מצאוהו, כי הלך לבית המבשלת לעזור לכבוד השבת. ובבואם ראו כי רבי פנחס קפץ על הספסל ולקח מעט פלפלים ונתן להדגים. והרה"ק ראה וחייך. ובראותו אותם הלך רבי פנחס עממה לביתו. והרה"ק רבי יב"א היה אז המגיד מישרים דאוסטראה, ואחר התפלה בליל שבת קודש ביקש הרב יב"א את רבי פנחס שיתן לו אורח נכבד אחד מאלו, ונתן לו את הרה"ק רבי שלום, כי היה עדיין רך בשנים.

2. ראה כעין זה בכרם ישראל (עמ' 40) בזה הלשון: הרה"צ רבי שלום נודמן פעם אחת לבית הרה"צ רבי פנחס מקארעץ, והסבו לאכול על השלחן, והרה"צ רבי פנחס היה רגיל לאכול על שומים בסעודתו, והיה לו תמיד שומים מונחים על מלמעלה על שמי קורה, ולקח לו ספסל ועמד עליו והושיט ידו למקום שהשומים מונחים ליטול מהם, והרבי שלום יושב ורואה איך שהרבי פנחס מטפס ועולה, והרה"צ בלבו איך זקן כמוהו מטריח את עצמו ליטול מלמעלה את השומים. והרגיש בזה הרבי פנחס וענה בקול: 'אני מטפס ועולה להשי"ת'. השיב הרה"צ הרבי שלום: 'מקום שאני שם, יש השי"ת'.

ובשינוי מעט הובא סיפור זה בספר אהלי יעקב (דף תא): רבי שלום זצ"ל ראה את רבי פנחס מקארעץ מולח דגים לכבוד שבת. וכך היה מנהגו: הדגים היו נתונים למטה, והמלך היה

הרה"ק רבי אברהם מפראהבישט זי"ע

לרגל יומא דהילולא י"ז אדר תקע"ג

המשך המאמר לתולדותיו מגליון 20, וגליון 69

המקור קדוש

בכתבי הר"י שו"ב (עמ' 3 אות 1) הרה"ק ר' אברהם מפראהבישט קיים מצוות גירושין, והמעשה היה, שהיא היתה בת צדיק אחד, ואירע לה מעשה רע רח"ל, אך איש לא ידע מזה, אך בעלה הצדיק ר' אברהם הכניס בה הרהור תשובה עד שבאת בעצמה וסיפרה, מיד סידר לה ג"פ ופטרה ונסעה לביתה, וכשבאה לביתה חזרה בה וכיחשה כל המעשה, ויצא רינון על הרב רבי אברהם על אשר גירשה חנם. ונסע הרה"צ מבארדיטשעווו להרב ר' אברהם 'מלאך' והוכיחו על זה, וכשבא לקהילתו פריבושטעב, היתה אשת הרה"ק ר' שלום אמו של רבי אברהם עוד בחיים, אמרה: אתם באתם להוכיח את בני אברהם, אם תאמרו שאתם צדיק כמו בעלי [ה"ה רבינו הרה"ק רבי שלום מפראהבישט זי"ע] וכמו שמצינו בגמרא (שבת ק"ה): אצל ר' יוסי וכו', וועט איר קענען שטראפין מיינע קינדער, אז ניט קאנט איר ניט שטראפין אים [תוכלו להעניש את בני, ואם לא, לא תוכלו להענישן], ונסע לביתו ולא דיבר עמו מאומה.

מה שאביו הרה"ק רבי שלום שכנא זי"ע אחר עליו

אביו הרה"ק הרבי רבי שלום זי"ע א אמר פעם: 'בני די להם את כ"ב אותיות של א-ב ואת השאר כבר ימשיכו וידעו מעצמם'.

בספר מגדולי החסידות (חלק 1 עמ' 14) מובא שכאשר רבינו גידל את אחיו הצעיר מרן הסב"ק מרוזין זי"ע, פעם בא אליו המלמד והתלונן על אחיו הצעיר אשר איננו רוצה ללמוד, נענה אז רבינו ואמר למלמד: 'בבית המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע אין צריך ללמד אלא את האל"ף ב"ת בלבד, ואת כל השאר כבר מלמדים מן השמים'.

סוד ה'זכיה' באשה רעה או בנושים הרודפים אחריו

בהגדה של פסח - שלחן הטהור (דף 57) הביא את אשר שמע מפ"ק מרן הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט זי"ע בנו של רבינו מרן הרה"ק קדוש ישראל מרוזין זי"ע, על שני אנשים עשירים שהתגוררו יחדיו באותה העיר, והיו רגילים לנסוע ביחד אל רבינו הרה"ק רבי אברהם מפראהבישט זי"ע.

אשת אחד מהם היתה אשה רעה בת בליעל, אשר גרמה לבעלה סבל רב עד שרצה לגרשה, אך רבינו היה מונע ממנו לעשות זאת. ולחבירו היתה נחלה אשר שוויה היה אלף זוז, אך חובות רבים רבצו עליו והיה נרדף על ידי הנושים הרבים שלא נתנו לו מנוחה, עד שהחליט למכור את האחוזה כדי לפרוע את חובותיו, למען יוכל לחיות את חייו בהשקט ובטח, אך רבינו היה מונע זאת ממנו אף על פי שידע עד כמה גדול הצער מרדיפת הנושים אותו.

פעם אחת כאשר הרגיש כי נגדשה הסאה והוא לא יוכל להמשיך לשאת את החרפה והצער אשר

מנוחה ועל כן הביא על עצמו את הצרה הזאת.

הרה"ק מרן הס"ק מרוזין זי"ע הציל יהודי ע"י שמו

וראה מה שסיפר הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלאנים זי"ע (סיפורי מרן הרמ"ח ערך הרה"ק מרוזין זי"ע, אות י'): בצעירותו נסע פעם הרוז'נער זי"ע עם אחיו ר' אברהם פראבישט זי"ע לאיזה כפר, הרוז'נער נכנס לבית אחד וראה שם את הראנדער שקוע בשינה. וצעק לו באזניו: 'אברהמ'לה פראבישט איז געקומען! והתעורר ושאל 'ווער? דער רבי איז דא?', ושוב אמר לו 'אברהמ'לה פראבישטער איז דא'. הראנדער רצה להכותו, והרוז'נער ברח מפניו, ורדף אחריו עד שנכנס בין החסידים שנקהלו שם. וביאר הרוז'נער מעשהו, כי ראה שהראנדער שקוע בשינה עמוקה כזו, אשר סתם לעוררו לא היתה כל אפשרות והיה סכנה שישקע בשנת עולמים, והיו צריכים לחמם דמיו, וידע שבוה שאומר לאזניו אברהמ'לה וכו' יתרתח ויתחממו דמיו ויקיץ.

אשכנחיה דרבי

כאבותיו הקדושים אף רבינו לא האריך ימים, ובהיותו אך בן כ"ז שנים עלתה נשמתו השמימה ביום י"ז אדר תקע"ג. רבינו לא השאיר זרע של קיימא, ואחיו מרן הסב"ק מרוזין זי"ע חלץ לאשתו אשר נישאה אחר כך להרה"ק רבי יוסף דוד מאליק זי"ע (מחוטנו של הרה"ק רבי יצחק מגראנוב זי"ע חתנו של רבינו הרה"ק רבי שלום שכנא זי"ע) וממנה נולדה לו בת אשר נישאה להרה"ק רבי אליקים געץ מאוסטראה צ'וק"ל.

הטעם שלא האריך ימים

על גודל דביקותו של רבינו זי"ע והטעם שלא האריך ימים מובא בספר דברי דוד (דף קטו) שכאשר נפגש הרה"ק רבי משה מסאווראן זי"ע עם מרן הס"ק מרוזין זי"ע בפקודת הקודש של מרן הרה"ק מאפטא, שאל מרן הס"ק מרוזין זי"ע את הרה"ק מסאווראן זי"ע 'התאמינו שיש צדיק אחד שהוא דבוק תמיד בהבורא עולם בלי הפסק רגע? ענהו הרה"ק מסאווראן כמסתפק 'וכי זה יוכל להיות?' אמר לו הרה"ק מרוזין: 'הלא זה היה זקני המלאך הקדוש', השיב לו הרה"ק מסאווראן: באמת לא האריך ימים בעולם. אח"כ אמר הרה"ק מרוזין על אביו רבי שלום זי"ע גם כן שהיה בדביקות בלי הפסק, וגם עליו אמר הרה"ק מסאווראן זי"ע שלא האריך ימים על ידי זה. אחר כך אמר כן על אחיו הרה"ק רבי אברהמ'לי זי"ע וגם עליו השיב הרה"ק מסאווראן שאכן בגלל זה לא האריך ימים. ויען אדמו"ר הס"ק מרוזין זי"ע ויאמר להרה"ק מסאווראן זי"ע 'מה השיכות של אריכות ימים, וכי באים לעולם כדי להתייבש כאן? והלא באים לעולם הזה רק לעשות ולהשלים מה ששייך לטובת נשמתו, וכמשלימים העבודה ישונו ילכו למו למקור מחצבתם'.

נגרמים לו מגלגולי החובות ונגישת הנושים, גמר אומר בלבו למכור את האחוזה מבלי לשאול את פי הרבי, וכך ירווח לו ויוכל לחיות את חייו בשלווה. אך זמן קצר לאחר שמכר את אחוזתו תקפה אותו מחלה קשה עד שנפל למשכב ומצבו הלך והתדרדר מיום ליום. והיה כאשר הגיע הזמן הקבוע אשר היה נוסע עם חבירו לפראהבישט, בא אליו חבירו בעל האשה הרעה לשאול את פיו אם יסעו יחד כנהוג. ויען ויאמר לו 'הלא רואה עתה כי חליתי ואני שוכב על ערש דוי, וכי איך אוכל לנסוע אל הרבי? אך זאת אבקשן, עשה נא עמי טובה, אשלח עמך פדיון נפש ותיכף עם בואך לפני רבינו תזכיר אותי ותבקש ממנו בשמי שיתפלל בעדי שישלח לי ה' בקרוב רפואה שלימה'.

ויסע בעל האשה הרעה לפראהבישט, והיה כאשר דרך על מפתן בית רבינו, עוד טרם התחיל לדבר שאל אותו הרבי 'איה חבירך, מדוע לא בא יחד עמך?', ויען ויאמר כי חבירו חולה מאד ועל כן שלח קוויטל ופדיון נפש אל רבינו ובקש שאדמו"ר יתפלל עליו שישונו לאיתנו.

כאשר שמע זאת רבינו נאנח והזדעק "אוי ווי, בודאי מכר מאחוזתו". והתחיל בעל האשה הרעה ללמד עליו זכות כי עשה זאת בלי בריה אחר אשר רבו הנושים הדופקים על דלתות ביתו, עד אשר לא ידע מנוח לנפשו.

ויאמר לו רבינו 'הגם כי אין דרכי לגלות דרכי השי"ת כי נסתרות הם, אבל ההכרח לא יגונה למען תדעו כי לפעמים מענה הצדיק נגד רצון השואל, ואף על פי כן ישמע לדברי הצדיק ואל ישנה. הנה אמרו חז"ל (ביצה לב): 'ג' חיייהם אינם חיים', שנים מהם הם מי שיש לו אשה רעה ומי שיש לו נושים הרבה. ויש להבין מדוע כפלו חז"ל את הלשון ואמרו 'חיייהם אינם חיים' ולא אמרו 'שלשה אינם חיים', אלא דיודע שמי שחטא ומת בלא תשובה הקב"ה ברחמיו מביאו שוב אל העולם הזה פעם או פעמיים כדי לתקן את אשר עיוות, אך אם לא תיקן את ג' פעמים שוב אין לו תקנה. אך הקב"ה שרחמיו על כל מעשיו ורצונו שבלתי ידח ממנו נדח, עושה חסד ושולח אותו שוב פעם רביעית לתקן את מה שקלקל בגלגולים הראשונים, אך כיון שאין לו זכות לשוב לזה העולם אחר שכבר חזר אליו ג' פעמים הקב"ה מזמין לו אשה רעה או שיש לו הרבה נושים ואז חייו אינם חיים והוא יכול לתקן את אשר קלקל ואין לשום מקטרג טענה על כך שהחזירוהו שוב לחיים.

וסיים רבינו את דבריו ופנה אל בעל האשה הרעה ואמר לו 'אתם שניכם מאותן הגלגולים, ובאתם לזה העולם על מנת שלא יהיה לכם מנוחה בחיי נחת ועל ידי זה תוכלו להאריך ימים על האדמה שאתם עליה בעולם הזה, ותוכלו לתקן את אשר שחטאתם בגלגולים הראשונים, אך זה רצה ליקח לנפשו

עוֹתָק נְדִיר, מִסְדֵּר הַתְּנֻחַת הַרִשְׁבָּ"א פְּרָאֵה־בִישׁוּט, שְׁנֵדֶפֶט בְּשַׁנַּת תְּרִי"א בְּסֵטְרוּבִיז

הַתְּנֻחַת פְּרָאֵה־בִישׁוּט מִחֻזְרוֹת מִכּוֹן קְדוּשָׁה וּמְלֻכּוֹת שֶׁ"פ" אִיגוּד הַתְּבוּרוֹת 'דְּרָכֵי שְׂמוּאֵל מִיִּסְדוּרוֹ שֶׁל מִרְן הַרִשְׁבָּ"א מוֹהַר־רֵשׁ טוֹבִיאָם וְצוֹקֵל, תְּשַׁע"ט

פרק ל"א
המשך מגיליון 67

הנהגות פראהבישט

הנהגות ישירות וסדר היום לדבי שלום לפי סדר נכון וחדש עם תוספת ציונים הערות וביאורים והרחבות מספריתלמידי הבעש"ט הקדוש

וצאצאי בית רוזיין כפי שנערכו על ידי מכון 'שכינת שלום'

לימוד ולפרסום תורת וסגולת הרה"ק הרבי ר' שלום מפראהבישט זיע"א

הַתְּנֻחַת יִשְׂרָאֵל וְסֵדֶר הַיּוֹם פְּרָאֵה־בִישׁוּט שְׁנֵדֶפֶט מוֹחֵדֶשׁ בְּבוֹקֶלֶן שַׁנַּת תְּשַׁנ"א

וּבְעֶרְבֵי רֵאשׁ-חֹדֶשׁ צָרִיךְ גַּם-כֵּן לְהַתְּוֹדוֹת, כַּפְּזָר לְעֵיל, עַל כָּל מַה שֶּׁעָבַד, וַיִּקְבַּל עָלָיו עַל כָּל מַה שֶּׁיָּבוֹא. וְאִם בְּאִפְשָׁר יֵאמָר תְּהִלָּים עַד גְּמִירָא בְּלֵי הַפֶּסֶק. כָּל זֶה בְּסוּד מְעוּט הַיָּרֵחַ הַתְּגַבְּרִית הַחֵיצוֹנִים מְאֹד, וּבִזְהָ הוּא מְכַנְיָעם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר: "מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ". (תהלים קו, כ).

שלמות שלום - השלמות וציונים

להצטער בצער השכינה על מיעוט הלבנה

קרוב ה' לנשברי לב לאינן דסבלו עם סיהרא ההוא פגימו וכו', נראה שכל המדכא עצמו ביסורין ומשבר לבו מתחדש עמו. ולכן בערב ראש חדש שהרי היא פגומה מכל וכל, ראוי להצטער ולהתענות.

אם יעשו תשובה בכל יום וערב שבת או לכה"פ בער"ח מיד נגאלין

וראה בספר עיריין קדישין השלם (עמ' תטז) מה שפירש מרן הס"ק מרוז'ין זי"ע את מאוחז"ל 'אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין' (שבת קיח:). על פי משל דיודע שכל הסוחרים הגדולים יש להם פנקס יומי שכותבים בו כל ההוצאות וההכנסות של היום, וכן יש להם פנקס שבועי שפעם אחת בשבוע מעתיקים את החשבונות של כל השבוע בתוך זה הפנקס. אחר כך פעם אחת בחודש מעתיקים את החשבונות של כל החודש אל פנקס חודשי, ובסוף השנה עושים עושים סך הכל (בילאנס) מכל השנה אל הפנקס השנתי. הנמשל הוא, שכל אדם צריך להיות לו גם כן פנקס יומי שיכתוב בו את כל העבירות שעשה בזה היום, ובערב קודם השינה יעשה עליהם תשובה. וכמו שהתנהג עצמו הרה"ק רבי זושא ז"ל שהיה לו 'טאג - צעטיל' [פתקא יומית] שהיה רושם לעצמו את כל אשר עשה בזה היום, ובלילה קודם שהלך לישון היה קורא את כל הצעטיל ובוכה מאד במר נפשו עד אשר נמחק הכתב של כל הצעטיל, ואז היה יודע שנמחל לו. וכן צריך האדם להיות בכל יום מ'מארי דחושבנא' קודם השינה. ואם אינו זוכה לזה יראה על כל פנים שיהיה לו פנקס שבועי שלפחות בכל ערב שבת יעשה תשובה על כל מה שעשה במשך ימי השבוע, ואם לא עשה כן ישתדל על כל פנים שיהיה לו פנקס חודשי שבכל ערב ראש חודש יתוודה על כל מה שחטא בכל ימי החודש, ואם לא עשה כן אזי על כל פנים ישתדל בכל כוחותיו להתוודות אל כל חטאיו מכל השנה, ויעשה סך הכל (בילאנס) מכל החטאים של כל השנה, ויכתב בפנקס השנתי ויתוודה. ויכתב בפנקס השנתי ויתוודה עליהם בערב יום כיפור הנקרא (ויקרא טז: לא) 'שבת שבתון', כי בו ביום הקדוש ברוך הוא מוחל כל חטאי עמו בני ישראל. וזה הפירוש 'אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות' - אלמלא באל"ף היינו 'אילו לא'. כי 'שמרו' הוא לשון המתנה על דרך (בראשית לו: יא) 'ואבי שמר את הדבר' רוצה לומר שאם ישראל לא היו ממתנים למעשות תשובה עד ב' שבתות - היינו יום הכיפורים שנקרא 'שבת שבתון' - אלא היו עושין תשובה מיד בכל יום ויום אזי מיד היו נגאלים, כי זאת היא התשובה האמיתית.

וראה בראשית חכמה (שער התשובה, פרק ד) שביאר את ענין התשובה בערב ראש חודש שהוא משום צער השכינה במיעוט הלבנה, וזה לשון קדשו: בערב ראש חדש נהגו להתענות, ואומרים שהוא כפור קטן, וטעם למציאות התענית, כי נודע כי ישראל מונין ללבנה כדפי' בזוהר (פ' ויחי רלו:). מפני שהלבנה הזו רמז ללבנה העליונה, וכיון שיש למטה מיעוט וחסרון כן למעלה, והצדיקים המצטערים ביסורי שכינה לקבל הדין שבא עליהם, כאשר היא מתחדשת כן הם מתחדשים עמה. וכן אמרו בזוהר (פ' וישב דף קפא ע"א) בענין הצדיקים שיש להם יסורין מפני שנולדו בחסרון הלבנה, שלעתיד יש להם מעלה גדולה, והשכינה אינה זזה מהם, זה לשונו שם וכד סיהרא איתפגים בההוא סטרא דחויא בישא, כדין כל אינן נשמתיין דנפקין, אף על גב דכלהו דכיין וכלהו קדישין, הואיל ונפקי בפגימו, בכל אינן אתריי דמטו אינן נשמתיין כלהו אתברו ואתפגמו בכמה צערין בכמה כאיבין, ואלין אינן נשמתיין אתריין דאתרעי בהו קודשא בריך הוא לבתר דאיתברו, ואף על גב דנשמתיין בעציבו ולא בחדוון, ורזא דמלא שרייא כגוונא דלעילא, גופא אתפגים ונשמתא לגו כגוונא דלעילא, ודאי כגוונא דא. ובגין כך אלין אינן דבעיין לחדתותי בחדתותא דסיהרא, ועל אלין כתיב (ישעיה סו: כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפניי אמר ה', כל בשר ודאי, דאלין יתחדתון בכלא, ובעיין לחדתותי בחדתותא דסיהרא, ואלין אינן בשתופא חדא בסיהרא, פגימין בההוא פגימו דילה, ובגין כך אייה שרייא בגוייהו תדיר דלא שבקא לון, כמד"א (ישעיה נז, טו) ואת דכא ושפל רוח, וכתוב (תהלים לד, ט) קרוב ה' לנשברי לב, לאינן דסבלו עם סיהרא ההוא פגימו, אינן קריבין לה תדיר, ועל דא להחיות לב נדכאים, באינן חיין דאתיין לה לאתחדתא יאה לון חולקהון, אינן דסבלו עמה יתחדתון עמה, ואלין איקרון יסורין של אהבה, של אהבה אינן, ולא מנייה מההוא בר נש, של אהבה אינן, דאתפגם נהורא של אהבה זוטא דאתדחייא מאהבה רבה, ובגין כך אלין אינן חברים משותפים בהדה, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינן זכו להאי למהו חברים בהדה, עלייהו כתיב (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי וגו', עד כאן לשונו. ומכאן שכל המצטער בצער שכינה יש לו שכר גדול, כמבואר במאמר שאמר

ל'בערב ראש חודש צריך גם כן להתוודות כנוכר לעיל'. כתב בספר פלא יועץ (ערך תשובה) בזה הלשון: גם יום ערב ראש חדש הוא זמן תשובה, על אשר חטא באותו חדש. וכבר רבים מאנשי מעשה נוהגים להתענות בכל ערב ראש חדש ומרבים בתחנונים, ונקרא שם היום בפי ספרים, יום כפור קטן. וכבר כתבנו כי לא התענית היא העקר, אלא התשובה שישוּב מדרכו הרעה ויהא מודה ועוזב אז ירחם, עכ"ל.

הטעם שמתעניין בערב ראש ודש

וכתב בספר של"ה הקדוש (מסכת חולין, תורה אור) וזה לשון קדשו: אמרו בספר הזוהר (ח"ג קעח). שיתודה האדם על עונותיו קודם שוכבו לתקן את אשר עיוות, מפני כי מה שהוא פגם ביום באות אחת משם ה' כמו שפירשנו, אם לא יעשה תשובה לאות ההוא בעוד שמשמש שמושו, אותו אות אחר שמושו נכנס למקורו ומתייחד במקומו שהוא יותר כולל, וצריך לעשות תשובה למקור, וצריך תשובה יותר. כי ביום שני ישתמש אות אחר, ולא יוכל לתקן באות אחר מה שקלקל ופגם באות זה, הגם שכולם אחדות, עם כל זה בערך הכנסתן למקורן הם יותר כלולים בכוחותיהם, וצריך לעשות תשובה יותר חזקה, כמו שפירשנו בהקדמה ראשונה. וכן הנשמה ג"כ, בכל לילה חוזרת אל מקורה ומתודה על עונותיה. וכן הימים עם הלילות, יחזרו אל מקורן שהוא שבת. ולכן יש שכתבו שהשבת מכפר, מפני שהוא מקור שבו שובתין הימים ומתאחדין במקורן, והם מלכים כמו שפירשנו בהקדמה הראשונה. וצריך לעשות תשובה קודם התגלות חטאו לפני מקורן, באופן כשיבא שבת יהי עונותיו מכופרים, שהרי עשה תשובה. וזהו סוד שמתעניין ערב שבת, כדי שיבואו הששת ימים של שבוע בשבת כולם מנוקים מחטא ועון, שלא יתגלה קלונו ועונו וחטאו מפני המקום הגדול ברוך הוא. והנה מטעם זה בכניסת השבת עונותיו מכופרים, שהרי עשה תשובה ותשובתו מוגעת עד שבת. וכן השבועות יחזרו אל החודש, ונאמר בו כפרה כמו שאנו מתפללים (מוסף דראש חודש) 'ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה לכל' וכו'. וזה הסוד שמתעניין ערב ראש חודש ומשלימין עד ראש חודש כדי שיכנסו ימיהו טהורין מנוקים מכל חטא ועון לראש חודש במקורן, וממילא הם מתכפרין, כדפירשנו לעיל.

הרה"ק רבי זאב וואלף מציטאמיר זי"ע בעל 'אור המאיר' לרגל יומא דהילולא י"ד אדר תקנ"ה (וי"א ה' ניסן) מנו"כ באיבניץ אוקראינה

מהמעשה הנ"ל ששמעו מרמב המגיד זל"ה. הבוקר אור התחיל בעל העגלה לצעוק עליהם ולהוכיחם לאמר 'המעט לכם שלא התפללתם מנחה ומעריב, תחפצו גם היום לבטל תפילת שחרית וקריאת שמע בזמנה'. כך צעק עליהם ב' פעמים ולא שמעו, עד שזעק בפעם השלישית ונתעוררו, והחלו להסתכל באור השמש, אז הבינו לדעת שכבר עבר עליהם יום ולילה מעת לעת בעומק עיון כונת דברי רבם המגיד זל"ה.

והנה בדבריו לא הזכיר הרה"ק מטשורטקוב זי"ע את שם התלמיד אשר עמו הוי עובדא, אך נראה להשוות בין סיפור זה ובין מה שסיפר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע (הובא בס' בנין שלמה, ליקוטים ערך סיפור, אות פב) על רבינו שהיה עמקן גדול והלך פעם על הדרך עם חבר שלו והעמיקו בדיבור מעת ערב שעת מנחה ועד חצות היום שלאחריו, ולא ידעו כלל שהיה לילה ויום, עד שבעל העגלה התחיל לצעוק 'מה זה, הלא יותר מח"י שעות שאתם הולכים, לא תתפללו שחרית?' וכיון שהזכיר להם שתקו מלבד.

האהל שחודש על ציון קברו של הרה"ק 'אור המאיר' בעיר איבניץ הסמוכה לזיטומיר

המצבה על ציון קברו של 'אור המאיר'

שער ספרו אור המאיר שנדפס בקארעץ תקנ"ח

תיאור מרטיט מאשכבתיה דרבי

בספרי כותבי הדורות מצאנו כמה תאריכים בהם ציינו את יום ושנת פטירתו של רבינו.

בספר תפארת ישראל (טלינגטור, עמ' נט) תאר את אשר התחולל בחדרו של רבינו לפני שעלתה נשמתו השמימה ושה אל צור מחצבתה וכעין דבריו כתב גם נכדו של רבינו הגאון רבי דוד אורטינברג מבארדיטשוב זצ"ל בעמח"ס 'תהלה לדוד':

כאשר הגיעה שעתו להשיב את נשמתו בערב חג השבועות, שכב רבינו במטתו ופניו אל הכותל, ואז נכנס תלמידו הרה"ק רבי שניאור מפאסטוב לבקרו, הפנה רבינו את פניו אליו ושאלו 'האתה זה שניאור?' ופתח את פיו בחכמה ויאמר: דע לך כי יבואו ימים קשים על כלל ישראל לפני ביאת המשיח, ואז אף אנשים כמוני וכמותך יצטרכו להתבונן בפניה ולערוך חשבון נפש אם אמונתם כנה ואמיתית או שח"ו לאו, אם הם מאמינים הם באמת ובלבב שלם בלי שום פקפוק שיש בורא עולם שהוא אדון הכל.

כאשר שמע זאת תלמידו רבי שניאור פנה אל רבינו ושאל, ומה מיינעך הרבי לעשות. על זה אמר לו רבינו 'לך ואמור ופרסם בין הבריות שאני אמרתי זאת מראש', וכאשר סיים רבינו את דבריו לא עברו אלא כמה רגעים ויצתה נשמתו בקדושה ובטהרה.

כאמור, בדבריהם ציינו את תאריך הסתלקותו של רבינו בערב חג השבועות, אך ב'שאירת לשאירת' הנספח לספר 'ש' ושארית' מובא שתאריך פטירתו הוא בפורים תקנ"ח. אף לגבי השנה שבה נסתלק רבינו רבים כתבו בפשיטות שהסתלק בשנת תק"ס, אך גירסא זו ודאי איננה נכונה כיון שהרי ספרו של רבינו 'אור המאיר' נדפס בשנת תקנ"ח וכמו שנכתב בשער הספר לסדר ופרט 'זוהיה מנוחתו כבוד' ובכל ההסכמות נראה ברור כי רבינו כבר לא היה אז.

מגדולי חבורת תלמידי מרן המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, היה מרן רבינו הרה"ק רבי זאב וואלף הלוי זי"ע, מגיד מישרים דק"ק זיטאמיר. מבית מדרשו האירו אלומות של אור מתורת רבותיו הקדושים אשר מנורות החסידות, הלא המה הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, הרה"ק בעל 'תולדות יעקב יוסף זי"ע, הרה"ק רבי פנחס מקארעץ זי"ע, הרה"ק רבי נחמן מקאסוב והרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע.

תולדותיהם של צדיקים

רוב תולדותיו של רבינו לוטים בערפל, שם אביו לא נודע ('א' ששם אביו היה מאיר ועל שמו נקרא ספרו 'אור המאיר', ובספר 'צדיקים קרויים חיים' תביא ששם אביו שמואל), אך שמה של אמו הוא יהודית, כן ידוע שרבינו היה נכד (לכאורה מצד אמו) של הרבני הקצין רבי שאול וואהל זצ"ל אשר היה שר מפורסם והשתדל רבות אצל מלכי אומות העולם עבור אחיו בני ישראל, והיה גדול בתורה ומלא וגדוש בחכמה עד שנקרא בפי גדולי ישראל 'אבי אבי הגאונים' (ראה עוד אודותיו בספר כרם ישראל דף טז-ז).

בהגיעו לפרק האיש מקדש נשא את הרבנית מרת עטיא אסתר, ואחרי פטירת נשא בזיוו"ש את בת הרה"ג רבי צבי הירש מרגליות זי"ע רב העיר מעזריטש, אלמנת הרה"ק רבי יצחק אייזיק כץ בעל 'ברית כהונת עולם'.

ראשית ימיו בדרך החסידות

בספר אמרי פנחס השלם (פרשיות, קכ) מובא שרבינו סיפר על עצמו: כשנעשינו חסידים עשינו כנופאי (-חבורה) ושותפות לעבוד השי"ת, ושותפני צריכין להניח איזה דבר בשותפות, מי שהיה למדן הניח מעלת הלמדן שלא יהיה לו חשיבות בזה, ומי שהוא חכם או מיוחס וכו'. ואחר כך כשראינו שאחד מתגאה במעלתו אמרנו לא 'אם כן שאתה מקבל חלקך גם אני אטול את חלקי, ובטלה השותפות'.

בית מדרשו של המגיד הגדול ממעזריטש

סיפורים רבים התפרסמו על רבינו בימים אשר שהה בבית מדרשו של רבו במעזריטש, ומחמת קוצר היריעה לא נביא בזה אלא עובדא אחת, וממנה נראה גודל התקשרותו.

בספר דברי דוד הובאו דברי קדשו של מרן הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע בזה הלשון: פעם אחת אמר תלמיד אחד של המגיד זל"ה למה לנו להתעכב אצל רבינו איזה זמן, הלא בראיה בעלמא די לנו, וצונו על בעל העגלה שלהם לבל יתיר הסוסים, כי אך ילכו לבית רבם לראות פני קדשו ותיכף יסעו חזרה, והי כאשר באו לבית רבם המגיד זל"ה, סיפר להם המגיד זי"ע איזה סיפור מעשה ממושכה מכ"ד תיבות, והוכרחו להתעכב שמה עד שיגמור המעשה שסיפר. ובנסעם מבית רבם אמרו לבעל עגלה שיסע בנחת והם ילכו ברגלם על יד העגלה. וכה הלכו כל היום וכל הלילה עד אור הבוקר, וכל שיחם ושיגם ומחשבותם היה בעומק כוונת כל דיבור ודיבור בין החיים בעלמא הדין.

הקשר עם רבינו הרה"ק מפראהבישט בצעירותו עם ה'אור המאיר' שהיה זקן מופלג פגישת רבינו מפראהבישט בצעירותו עם ה'אור המאיר' שהיה זקן מופלג

אתה נשמה גבוהה ואני נשמה נמוכה - הרם אותי אליך'. אז לקח רבי הרה"ק בעל אור המאיר בידיו את שתי המנורות עם הנרות הדולקים לפניו על השולחן וליווה את רבינו הרה"ק רבי שלום מפראהבישט לכל אורך הפרודוזר הארוך ואמר לו: 'סעו לשלום! סעו לשלום!' וזאת אע"פ שהרה"ק בעל אור המאיר היה אז כבר זקן מופלג ורבינו היה אברך צעיר לימים.

רבינו, אז אמר לו הרה"ק בעל אור המאיר בתמיהה 'אתם נוסעים בערב שבת קודש אחר חצות? אנתנו נוהגים כי בערב שבת קודש בשעה שתיים עשרה אנתנו לובשים בגדי שבת ומתחילים לומר "שיר השירים אשר לשלמה" למלך שהשלום שלו!'. השיב לו רבינו מפראהבישט 'ומה נעשה אנתנו אם בא אלינו בערב שבת קודש חוכר (ארענדער) וקובל לפנינו על העגל שחלתה אצלו, ואנתנו שומעים מדיבוריו כי הוא אומר אלי

בספר אבן ישראל (דף כב:) מובא שפעם אחת שבת רבינו הרה"ק רבי שלום מפראהבישט זי"ע בעיירה פאוועליטש הסמוכה לסקווירא אשר בפלך קייב, ולקראת השבת השנייה בא לשבות שם הרה"ק בעל אור המאיר זי"ע. באור ליום שישי בא רבינו זי"ע מפראהבישט לקבל ברכת פרידה מבעל אור המאיר, אז שאל הר"י זאב וואלף ז"ל את רבינו 'לאיזה עיר כבודו נוסע?' אמר לו לעיר פלונית, 'ומתי יגיע לשם?' מחר בשעה שלש אחר הצהריים - היתה תשובת